

۵۹۸

تجسم عمل در قیامت

يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُخَضَّرًا وَ مَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ

أَنَّ بَيْنَهَا وَ بَيْنَهُ أَمَدًا بَعِيدًا وَ يُحَذِّرُكُمْ اللَّهُ نَفْسَهُ وَ اللَّهُ رَؤُوفٌ بِالْعِبَادِ.

روزی که هر کس آنچه کار خوب انجام داده آماده می یابد و نیز آنچه کار بد انجام داده است؛ دوست دارد که میان او و کارهای بد او مسافت دوری می بود و خدا شما را از خود بیم می دهد و خدا با بندگان مهربان است.

(سوره آل عمران آیه ۳۰)

آخرت به عذاب الهی گرفتار خواهند شد و در آتش جهنم خواهند سوخت. به طوری که از آیات و روایات استفاده می شود پاداشی که خوبان و بدان در قیامت به آن خواهند رسید و نعمت یا عذابی که به آنها داده خواهد شد، چیزی جز تجسم اعمال آنها در دنیا و

در روز قیامت، خوبان و بدان همگی به سزای اعمال خود خواهند رسید و کسانی که در این دنیا با ایمان و عمل صالح و تقوا زندگی کرده اند، در آخرت از نعمتهای الهی برخوردار خواهند شد و کسانی که با کفر و فسق و نافرمانی خداوند، زندگی خود را سرکرده اند، در

عینیت یافتن کارهای خوب و بد آنها نیست. یعنی نعمتی که به مؤمن داده می شود و یا عذابی که کافر گرفتار آن می گردد، عین همان عمل او در دنیا است که تبدیل به نعمت و یا عذاب شده است.

بنابراین هر عملی که انسان در این دنیا انجام می دهد چه خوب و چه بد، آن عمل به صورتی در جهان باقی می ماند و در آخرت تبدیل به نعمت یا عذاب می شود.

البته چنین کاری از نظر علمی اشکالی ندارد زیرا این از قبیل تبدیل ماده به انرژی و انرژی به ماده است مانند آبی که با فشار از سد بر توربینهای برق می ریزد و به نیروی برق تبدیل می شود

تبدیل شدن اعمال خوب و بد انسان که از قبیل جرم و ماده است، به انرژی، و بقای آن در جهان و تبدیل مجدد آن به ماده که به صورت نعمت یا عذاب تجلی خواهد کرد، کاری است که علم و عقل آن را نفی نمی کنند و غیرممکن نمی دانند.

آنچه مهم است این است که ما این موضوع را از آیات و روایات متعددی به دست می آوریم و چون کار محالی نیست، لذا باید به آن معتقد شویم.

و آن نیز تبدیل به حرارت و حرکت می شود حتی این نیرو را می توان در باطری ذخیره کرد. و یا تبدیل آب به بخار و تبدیل بخار به آب. البته بخار حالت انرژی را ندارد هر چند که

انرژی زاست ولی برای تقریب به ذهن مناسب است و می توانیم بگوییم که ماده در حالت انبساط تبدیل به انرژی می شود و انرژی در حالت انقباض تبدیل به ماده می شود.

فیزیکدانان امروز، طبق دانش حسی و تجربی، عالم را مجموعه ای از جرم و انرژی می دانند و عقیده دارند که جرم، انرژی متراکم و فشرده است و برای این هر دو، وجود اصیل و

استقلالی قائلند و می گویند در نظام

خواهد کرد، کاری است که علم و عقل آن را نفی نمی‌کند و غیرممکن نمی‌داند. آنچه مهم است این است که ما این موضوع را از آیات و روایات متعددی به دست می‌آوریم و چون کار محالی نیست، لذا باید به آن معتقد شویم. اینک بعضی از آیات و روایاتی را که در این زمینه وارد شده و ظاهر آنها بر تجسّم اعمال در روز قیامت دلالت دارد، در زیر می‌آوریم:

یوم تجد کل نفس ما عملت من خیر محضراً و ما عملت من سوء.

(آل عمران / ۳۰)

روزی که هر کس آنچه کار خوب انجام داده حاضر و آماده می‌یابد و نیز آنچه کار بد انجام داده است.

یوم ينظر المرء ما قدمت یداه (نبأ / ۴۰).
روزی که مرد به آنچه از پیش فرستاده بنگرد.

یوم یحیی علیها فی نار جهنم فتکوی

- ۱ - چه می‌دانم، زندگی و مرگ ستارگان ص ۴۴ به نقل فلسفی، معاد از نظر روح و جسم ج ۲ ص ۱۳۷
- ۲ - راستولبرگ، فیزیک ص ۱۲۷ به نقل همان مأخذ

طبیعت این دو می‌توانند به یکدیگر تبدیل شوند یعنی ماده شکل انرژی به خود بگیرد و یا انرژی به شکل ماده درآید.

در سال ۱۹۰۵ انیشتاین فرضیه نسبیت را اعلام کرد و رابطه بین جرم و انرژی را که تا آن موقع فکر می‌کردند که از هم متمایز می‌باشند، مطرح نمود و نشان داد که جرم و انرژی قابل تبدیل به یکدیگرند. (۱)

به گفته دانشمندان: هنگام وقوع یک تبدیل، ممکن است انرژی از صورت جرم به شکل انرژی نور یا گرما درآید بدون آنکه چیزی تلف شود. یا باز هم بدون اتلاف چیزی، انرژی نور به شکل جرم درآید. پس قانون بقای انرژی در واقع قانون بقای جرم-انرژی خوانده می‌شود. انرژی و جرم می‌توانند از یک شکل به شکل دیگر تبدیل شوند ولی مقدار کل انرژی ثابت بماند. (۲)

تبدیل شدن اعمال خوب و بد انسان که از قبیل جرم و ماده است، به انرژی، و بقای آن در جهان و تبدیل مجدد آن به ماده که به صورت نعمت یا عذاب تجلی

بها جباهم و جنوبهم و ظهور هم هذا
ما کنزتم لانفسکم (توبه / ۳۵)
روزی که [طلا و نقره اندوخته شده از
حرام] در آتش دوزخ تفتیده شود و با آن
پیشانیها و پهلوها و پشتهایشان داغ
گذارده شود این است آنچه برای خود
اندوخته بودید.

و وجدوا ما عملوا حاضرا و لا یظلم
ربک احدا (کهف / ۴۹)
و آنچه را انجام داده اند حاضر می یابند و
پرودگارت به کسی ستم نمی کند.

یومئذ یصدر الناس اشتاتا لیروا
اعمالهم فمن یعمل مثقال ذرة خیرا یره
و من یعمل مثقال ذرة شریرة.

(زلزال / ۶-۸)

در آن روز مردم با گروههای متفرق
بیرون می آیند تا اعمال آنها را به آنان
نشان دهند پس هر کس به سنگینی یک
ذره خوبی کند آن را می بیند و هر کس به
سنگینی یک ذره بدی کند آن را می بیند.
از این آیات و آیات مشابه آنها استفاده
می شود که انسان در روز قیامت خود
عمل را خواهد دید و با عین عمل مواجه
خواهد شد و همان طلا و نقره ای که از

راه حرام اندوخته است تبدیل به آتش
جهنم خواهد شد و با آن، اعضای بدنش
را داغ خواهند گذاشت. (همانگونه که
در آیه سوره توبه آمده بود)

محتوای روایاتی که در این زمینه آمده
صریحتر و روشتر است. اینک چند
روایت نقل می شود:

قال رسول الله (ص): یا قیس و انه لا بد
لك من قرین یدفن معک و هو حی و
انت میت فان کان کریماً اکرمک و ان
کان لثیماً اسائک ثم لایحشر الامعک ...
و هو فعلک (۱).

پیامبر (ص) فرمود: ای قیس ناچار با تو
همنشینی دهن خواهد شد که آن زنده
است و تو مرده ای، پس اگر خوب و
کریم باشد تو را گرامی خواهد داشت و
اگر پست باشد به تو بدی خواهد کرد و
محشور نمی شود مگر با تو... و آن همان
عمل توست.

قال الصادق (ع): ان المؤمن اذا خرج
من قبره خرج معه مثال من قبره یقول له
ابشر بالکرامة من الله و السرور...
فلا یزال معه ... فیقول من انت رحمک

(اصول کافی ج ۳ ص ۲۴۱)

عن النبی (ص) قال: فاذا اخرجوا من قبورهم خرج مع کل انسان عمله الذی کان معه فی دار الدنیا لان عمل کل انسان یصحبه فی قبره.

(تفسیر البرهان ج ۴ ص ۸۷)

پیامبر (ص) فرمود: چون مردگان از قبرهایشان خارج می‌شوند با هر انسانی عمل او که در دنیا انجام داده، خارج می‌شود چون عمل هر انسانی در قبر همراه اوست.

با توجه به این آیات و روایات، بسیاری از دانشمندان اسلامی معتقد به تجسم اعمال شده‌اند و اینکه اعمال خوب و بد انسان در این جهان به صورت انرژی باقی می‌ماند و در عالم برزخ و قیامت تبدیل به صورتی می‌شود که متناسب با آن عالم است و همراه انسان خواهد بود و در واقع نعمت بهشتی و عذاب دوزخ، همان اعمالی است که در این دنیا انجام داده است.

الله... فیقول انا السرور الذی کنت تدخله علی اخوانک فی الدنیا خلقت منه ....

(اصول کافی ج ۲ ص ۱۹۱)

امام صادق (ع) فرمود: هنگامی که مؤمن از قبر خود خارج می‌شود، همراه او مثالی نیز خارج می‌شود که به او می‌گوید: مؤدبه باد بر کرامتی از خدا و سرور و شادمانی و همواره با آن مؤمن است... پس آن مؤمن می‌گوید: تو کیستی خدای تو را رحمت کند؟... می‌گوید: من همان شادمانی هستم که تو در دنیا بر [دل] برادرانت وارد کردی، من از آن آفریده شده‌ام...

در روایت دیگری از امام صادق (ع) نقل شده که چون شخص با ایمان دفن می‌شود در قبر، دری بر روی او گشوده می‌گردد و از آن، شخصی خارج می‌شود که زیباتر از آن دیده نشده است، او می‌گوید: من همان عمل صالح تو هستم و اگر شخصی کافر باشد مردی خارج می‌شود که زشت‌تر از او دیده نشده و می‌گوید: من عمل بد تو هستم...